

DUORSUM OPARBEIDZJE

DUURZAAM SAMENWERKEN

COALITIEAKKOORD 2018-2022

Voorwoord

Op 21 maart 2018 hebben de inwoners van Tytsjerksteradiel hun stem uitgebracht voor de samenstelling van de gemeenteraad voor de periode 2018-2022. Vervolgens is informateur Gjalt Benedictus aangesteld om een mogelijke coalitie te onderzoeken. Uit de informatie is het advies naar voren gekomen dat er voldoende basis is voor een coalitie bestaande uit CDA, FNP en de ChristenUnie. Onder begeleiding van formateur Tineke Schokker zijn vervolgens deze partijen voortvarend aan het werk gegaan en hebben overeenstemming bereikt over een inhoudelijk akkoord en de samenstelling van een beoogd college. Voor u ligt het resultaat van deze formatie: Duorsum oparbeidzje!

Hierbij presenteren wij onze ambities voor Tytsjerksteradiel, waar wij ons samen met de raad en alle inwoners van onze prachtige gemeente de komende vier jaar voor willen inzetten. Ambities die aansluiten bij de kracht en het unieke DNA van Tytsjerksteradiel. Ambities die aansluiten bij een gemeente waar het goed werken, wonen en recreëren is. Ambities waarbij onze mienskip -waar mensen naar elkaar omzien- centraal staat en die inspelen op de maatschappelijke opgaven van de komende jaren.

Deze ambities worden verwoord in dit coalitieakkoord op hoofdlijnen. Graag willen wij met de raad en mienskip de opgaven die zich deze raadsperiode aandienen oppakken. In dit coalitieakkoord wordt de richting aangegeven, soms concreet en meer algemeen waar het beleid en de uitvoering samen met de raad en de mienskip ontwikkeld dient te worden. Bij deze ambities horen betrokken en dienstbare bestuurders, die met de raad, inwoners, bedrijven en organisaties duurzaam samen werken aan de opgaven van deze tijd.

Zo willen wij aan de slag gaan, mei-inoar, voor onze gemeente Tytsjerksteradiel!

Juni 2018

Namens de CDA-fractie, fractievoorzitter Age Kramer

Namens de FNP-fractie, fractievoorzitter Piet Reitsma

Namens de ChristenUnie-fractie, fractievoorzitter Douwe Hooijenga

Inhoud

	Leeswijzer	4
1.	Inleiding	5
2.	Samen aan de slag voor het klimaat	8
3.	Toekomstbestendig wonen	10
4.	Regionale economie als versneller	12
5.	Naar een vitaal platteland	14
6.	Merkbaar beter in het sociaal domein	17
7.	Problematische schulden voorkomen en oplossen	19
8.	Nederland en migrant voorbereid	20
9.	Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving	21

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 vindt u een inleiding op dit akkoord, dat is opgebouwd aan de hand van de maatschappelijke opgaven. Dit zijn opgaven die nu in Nederland spelen en die directe invloed hebben op onze gemeente en de regio. Deze maatschappelijke opgaven zijn geformuleerd in het Interbestuurlijk Programma (IBP), opgesteld door gemeenten, het rijk, provincies en waterschappen. Ze zijn in dit document vermeld in de kaders. Deze thema's geven goed weer waar volgens het CDA, de FNP en de ChristenUnie de speerpunten liggen voor de komende jaren. Deze maatschappelijke opgaven, met daarbij onze ambities en keuzes vindt u in de hoofdstukken 2 tot en met 9.

1. Inleiding

De afgelopen raadsperiode kan gekenmerkt worden als een beleidsluwe periode. Er werd fors bezuinigd en veel tijd en aandacht ging naar de invoering van de decentralisaties en het opstarten van een nieuwe organisatie voor de ambtelijke samenwerking met de gemeente Achtkarspelen. Ondanks het beleidsluwe karakter kan er geconcludeerd worden dat er de afgelopen jaren veel tot stand is gekomen. De raadsfracties van Tytsjerksteradiel hebben tijdens de informatiesprekken aangegeven dat de huidige lijn van het college niet gewijzigd hoeft te worden, maar dat er best wat meer ambitie getoond mag worden. Ook de nieuwe visie van de gemeente met de ambitie om de beste lokale overheid te zijn voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers vraagt om verandering van denken. Oftewel: het mag dynamischer.

Ook in de samenleving wordt zichtbaar dat het tij begint te keren: de crisis is voorbij, de werkgelegenheid trekt aan, er wordt weer geïnvesteerd en het bestedingspatroon van huishoudens verandert. Het ziet er financieel gezien allemaal weer wat rooskleuriger uit. Echter, wij zien ook dat deze positieve veranderingen niet voor iedereen gelden en dat nog veel burgers zorgen hebben. Voor de komende jaren betekent dit voor het gemeentebestuur het volop benutten van kansen en ontwikkelingen en tegelijkertijd aandacht voor alles wat kwetsbaar is.

Ambitie

Deze handschoen pakken wij graag op. We willen met ambitie deze kansen en uitdagingen aanpakken en het DNA van Tytsjerksteradiel verder vorm geven. Daarom willen wij onder andere voorloper zijn aangaande duurzaamheid. Zetten we ons in voor meer woningen en nieuwe woonvormen in alle dorpen. Geven we ruimte aan lokale en regionale ondernemers en gaan we voortvarend aan de slag met de kansen op gebied van recreatie en toerisme. Maken we ons hard voor een vitaal platteland met economische gezonde landbouw, leefbaarheid in de dorpen en instandhouding van ons bijzondere cultuurlandschap. Gaan we vol voor de transformatieopgave in het Sociaal Domein: een andere manier van organiseren, denken en werken. Pakken we de schuldenproblematiek integraal aan. Zetten we ons in voor goede integratie en snellere participatie van statushouders. Willen wij voor onze inwoners dienstbaar, laagdrempelig, herkenbaar en aanspreekbaar zijn en hen vanaf het begin bij besluitvormingsprocessen betrekken.

DNA gemeente Tytsjerksteradiel

Een gemeente waar ruimte is voor iedereen. Voor jong en oud. Burger, ondernemer en bezoeker. Hier luisteren we naar de mienskip; ons handelen begint met de wensen en ideeën van onze inwoners. We zijn als gemeente oprecht nijsgjirrich en geven de ruimte aan initiatieven die onze gemeente verbeteren of vernieuwen. Inventief en flexibel zijn we. Samen zoeken we oplossingen voor de uitdagingen waar we voor staan. Eigenzinnig, maar niet eigenwijs. Hier hebben we het goed mét elkaar en voor elkaar.

Financiën

Tijdens de coalitieonderhandelingen is duidelijk geworden dat er meer uitgegeven is op het Sociaal Domein dan was begroot. Het is nog niet duidelijk wat de consequenties van het ontstane tekort zullen zijn voor alle gemeentelijke inkomsten en -vooral- uitgaven. Er wordt op dit moment een nadere analyse gemaakt naar de oorzaken van het tekort en naar maatregelen om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting. We trekken hierin samen op met onze samenwerkingspartner Achtkarspelen. Bij de behandeling van de Kadernota geven we aan hoe we hiermee denken om te gaan.

Bij al ons handelen geldt dat we verantwoord en doelmatig omgaan met gemeentelijke financiën. Daarbij behouden we een gezonde reservepositie en weerstandsvermogen en een reële belastingdruk voor onze inwoners en bedrijven.

Werkwijze

Dit coalitieakkoord is tot stand gekomen op basis van gesprekken met de ambtelijke organisatie, het Interbestuurlijk Programma en het overdrachtsdocument van het huidige college van burgemeester en wethouders. Ook hebben we een gesprek gevoerd met de nieuwe coalitie van de gemeente Achtkarspelen, om daarmee de samenwerking een goede plek te geven in de onderhandelingen. Gekozen is om het coalitieakkoord te schrijven vanuit de agenda van het Interbestuurlijk Programma. De ambities en speerpunten uit dit akkoord werken we nader uit in een uitvoeringsagenda, die we gezamenlijk met de raad en maatschappelijke partners vorm en inhoud wensen te geven. Deze koppelen we tevens aan de cyclus van de programmabegroting, zodat we gedurende deze collegeperiode de voortgang ervan kunnen bewaken.

Het is een hoofdlijnenakkoord waarin wij benoemen wat wij willen bereiken. De discussie over de kaders waarbinnen deze ambities bereikt kunnen worden, voeren wij graag samen met de raad. Wij hechten veel waarde aan gedragen besluitvorming en een goede samenwerking.

Met de raad willen wij verdere verbinding zoeken met in de mienskip levende ambities. Wij willen een netwerkgemeente zijn, die samen met de inwoners, organisaties en bedrijven van Tytsjerksteradiel, maar ook samen met regionale, provinciale en landelijke partners aan de slag gaat. Co-creatie tussen lokale overheid en de mienskip staat wat ons betreft hierbij centraal de komende vier jaar. Onze gemeente kenmerkt zich door korte lijnen; ontwikkelen en uitvoeren van beleid doen we, afhankelijk van de opgave, met de mienskip. Wij willen graag op vernieuwende wijze communiceren met de burgers en hen betrekken bij belangrijke onderwerpen. Hiermee willen wij ons onderscheiden: samen met de mienskip werken aan de opgaven en kansen. Het vooraf stellen van duidelijke kaders door de raad is hierbij van groot belang. Daarbij geven we iedereen de ruimte, zijn we nieuwsgierig en aanspreekbaar.

2. Samen aan de slag voor het klimaat

Onze ambitie

De raad heeft eind 2017 gekozen voor een energieneutraal, circulair en gasloos Tytsjerksteradiel in 2050. Deze ambitie sluit aan bij de Friese Energiestrategie. Daarnaast hebben wij ons gecommitteerd aan de ambitie van Agenda Netwerk Noordoost Fryslân (ANNO) om in 2025 40% van de energie duurzaam op te wekken. Wij willen echter voorloper zijn, in de top staan van meest duurzame gemeenten. Wij zullen daarom extra inspanningen leveren, om al eerder te voldoen aan de doelstellingen uit de Friese Energiestrategie.

We stellen daarvoor samen met de inwoners een duurzaamheidsagenda op waarin o.a. energieopwekking, water, duurzame mobiliteit, voorkomen van verstening, verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, biodiversiteit en deeleconomie aan de orde komen. Als gemeente zullen we zelf het goede voorbeeld blijven geven, maar we beseffen dat de grootste uitdaging bij de burger en het bedrijfsleven ligt. We willen hen inspireren en aanmoedigen om aan de slag te gaan. We richten daar onze ondersteuning op en willen daarvoor ook extra mogelijkheden creëren.

We benaderen onze inzet voor het klimaat integraal. Dit betekent dat duurzaamheid ook bij volgende hoofdstukken aan bod komt.

De maatschappelijke opgave (uit het IBP)

Er ligt een grote opgave om tot een duurzaam Nederland te komen. Het tegengaan van klimaatverandering, aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering en een transitie naar een circulaire economie zijn randvoorwaarden voor behoud van ons welzijn en welvaart.

Een duurzaam Nederland vereist een transitie op economisch, sociaal, ruimtelijk en ecologisch gebied en een fundamentele verandering van denken en handelen. Het gaat om grote veranderingen waarin de Nederlandse overheid van iedere inwoner, ieder bedrijf en tal van betrokken organisaties iets vraagt. Dat kan alleen als de samenleving begrip heeft voor en actief deelnemer is aan de te nemen maatregelen.

Samen aan de slag voor het klimaat

- We stellen een duurzaamheidsagenda op, te beginnen met een nulmeting. Met de duurzaamheidsagenda willen we hoger op de gemeentelijke duurzaamheidsindex komen.
- Als gemeente willen we in 2040 energieneutraal zijn.
- We beperken afvalstoffen en streven naar betere scheiding van afvalstromen.
- We willen meer gebruiksvriendelijke openingstijden van de afvalinzamelingspunten.
- We vergroten circulair denken en doen, wij hebben daar een voorbeeldfunctie in.
- We stellen een gemeentelijk platform Duurzaamheid in, waarbij we aansluiting zoeken bij de bestaande energicoöperaties.
- We stimuleren duurzame energieopwekking waar het kan.
- We bevorderen duurzame mobiliteit, waaronder fietsgebruik en elektrische vervoersvormen.
- We willen de biodiversiteit vergroten.

3. Toekomstbestendig wonen

Onze ambitie

Tytsjerksteradiel is een gemeente waar het goed wonen is. Dat willen wij zo houden. Wij spelen daarom goed in op ontwikkelingen en gaan uit van onze eigen kracht en mogelijkheden.

Het aantal nog te bouwen woningen is begrensd door de provincie. Wij zetten ons echter in voor meer woningen en nieuwe woonvormen in alle dorpen, passend bij de vraag ter plaatse. Burgum als centrumdorp willen we versterken en beoogde plangebieden gaan we daarom zo snel mogelijk ontwikkelen.

We vinden het belangrijk dat er meer doorstroming op de woningmarkt is en daarmee meer kansen voor iedereen: starters, jongeren, gezinnen met kinderen, ouderen (inclusief wonen met zorg). Daarbij hebben we ook aandacht voor initiatieven met leegstaande boerderijen en panden in het buitengebied. We gaan flexibeler om met de mogelijkheden voor het geschikt maken van panden voor wonen. Initiatieven om bijvoorbeeld meerdere generaties onder één dak te laten wonen willen we faciliteren en bevorderen. We zullen de concept-Woonvisie -ook in afstemming met Achtkarspelen- aanpassen aan onze ambities en deze zo spoedig mogelijk opnieuw voorleggen aan de raad.

Monumenten

Tytsjerksteradiel bevat veel mooie monumentale panden, bomen en andere landschapselementen. Er is een gezamenlijk belang bij het instandhouden van monumenten. We willen samen met de eigenaren inzetten op het behoud van deze monumenten.

De maatschappelijke opgave (uit het IBP)

Op het gebied van wonen is er sprake van grote regionale verschillen. In gebieden met woningtekort spelen vragen rondom de ontwikkeling van woningbouw. In krimpgebieden spelen weer vraagstukken rondom sloop en herstructurering en het bereikbaar houden van voorzieningen. Dit vraagt om maatwerk per regio, gericht op specifieke opgaven.

Toekomstbestendig wonen

- We ontwikkelen een nieuwe woonvisie met aandacht voor:
 - bevordering diversiteit in woonvormen en woonmilieus (waaronder starters, sociaal en levensloopbestendig);
 - naar aard, schaal en behoefte bouwen in ieder dorp van de gemeente;
 - versneld bouwcapaciteit creëren in Burgum;
 - aanpak "De Warren". *
- We stellen energieneutraal en gasloos verplicht bij nieuwbouw.
- We stimuleren het transformeren van de bestaande woningvoorraad naar energieneutraal.
- We bevorderen herbestemming van panden (ook in buitengebied).
- We zetten ons in voor het behoud van gemeentelijke monumenten: panden en landschapselementen.
- We stimuleren nieuwe vormen van samenwerking op de woningmarkt.

** De FNP is tegen bouwen in de Warren en zal in raad en college een eigen standpunt innemen.*

4. Regionale economie als versneller

Onze ambitie

De werkgelegenheid in Tytsjerksteradiel ontwikkelt zich, na een aantal jaren van daling, positief. De gemeente spant zich in voor het bestaande bedrijfsleven. Dat dit gewaardeerd is, blijkt uit de toekenning van de titel 'meest MKB-vriendelijke gemeente van Fryslân' in 2016. Deze positieve lijn willen wij doorzetten.

Wij willen, samen met onze partners in Noordoost-Fryslân en de stadsregio, onze regio vitaal houden. Dit betekent volop inzet voor de beoogde regiodeal, met doelstellingen voor extra groei van het bruto regionaal product. Wij zien de regiodeal fase twee als een mooie kans om ook onze eigen ambities waar te maken.

We gaan voor een 'gastvrijheidseconomie', waarbij we toerisme en recreatie volop stimuleren. Met onze bijzondere streekeigen kenmerken en de prachtige landschappen hebben we veel te bieden: Alles wat Fryslân moai makket!

De maatschappelijke opgave (uit het IBP)

Het economisch systeem op regionaal niveau is een samenhangend geheel, waarbij succes wordt bepaald door een groot aantal factoren. Dan gaat het om: opgeleide beroepsbevolking, actief en innovatief bedrijfsleven, bereikbaarheid, digitalisering, verduurzaming en de kwaliteit van de woon- en leefomgeving met goede voorzieningen en cultureel erfgoed.

Regionale economie als versneller

- We willen ons volop inzetten voor:
 - innovatie, energietransitie en circulaire economie;
 - het versterken van het ondernemersklimaat;
 - een MKB-vriendelijke gemeente;
 - banengroei;
 - sociaal ondernemerschap en regional return;
 - ruimte voor lokale en regionale ondernemers bij ons gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid;
 - digitale bereikbaarheid/ toepassing;
 - verbinding met het onderwijs (ontwikkeling technische leerlijn) gericht op instroom jongere arbeidskrachten in bouw-, metaal- en installatiesector.
- We gaan aan de slag met gastvrijheidseconomie. In april 2019 verschijnt de nieuwe regionale beleidsnotitie Gastvrijheidseconomie, met een gemeentelijk uitvoeringsprogramma. Voor Tytsjerksteradiel is daarbij van belang:
 - betere benutting van de recreatieve vaarwegen;
 - stimulering cultuurtoerisme;
 - goede fiets- en wandelinfrastructuur.

We kiezen daarbij binnen de samenwerking voor een duidelijke eigen positionering van onze gemeente, met volop aandacht voor ons nationaal landschap en de nationale parken.

- Wij bieden naar aard en schaal ruimte voor groei van duurzame landbouw, waarbij de instandhouding van het unieke landschap een randvoorwaarde vormt. Wij blijven het concept van de "Nije Pleats" toepassen (het landschappelijk en ruimtelijk inpasbaar maken van grote agrarische gebouwen in het Friese landschap).
- Bedrijventerreinen Skûlenboarch-Westkern en Garyp-Noord willen wij ontwikkelen.
- We stimuleren kleinschalig aanbod recreatiebedrijvigheid in combinatie met cultuurtoerisme.

5. Naar een vitaal platteland

Onze ambitie

Omgevingsvisie

Tytsjerksteradiel is een trotse plattelandsgemeente. Wij willen ons hard maken voor de vitaliteit ervan. Met onze burgers en betrokken partijen willen we werken aan een veilige, gezonde en economische vitale leefomgeving. Wij zien in dit verband het proces van de Omgevingsvisie als een belangrijk traject. De Omgevingsvisie bepaalt als samenhangend en strategisch plan de keuzes van beleid voor de fysieke leefomgeving.

Het streven naar vitaliteit vraagt ook om intensieve samenwerking met partners. Wij vormen een gemeente met hoogwaardige kwaliteiten voor wat betreft natuur, landschap, milieu en water. Bij deze thema's ligt de uitvoering veelal bij andere partners: It Wetterskip, Noardlike Fryske Wâlden, It Fryske Gea, Staatsbosbeheer, LTO etc.. Het is dan ook van het grootste belang dat wij onze belangen bij hen voor het voetlicht brengen. Onze belangen bestaan uit het ruimte houden voor een economische gezonde landbouw, een sterke gastvrijheidssector, leefbaarheid in de dorpen en instandhouding van ons bijzondere cultuurlandschap.

Voorzieningen

Voor een vitale leefomgeving is het nodig dat voorzieningen op peil blijven. Wij zijn trots op de leefbaarheid van onze dorpen en de betrokkenheid van onze burgers. Maar wij sluiten onze ogen niet voor (toekomstige) ontwikkelingen die de leefbaarheid en het voorzieningenniveau onder druk kunnen zetten. Om dreigende 'ontgroening' tegen te gaan willen we ons inzetten voor het behouden en aantrekken van jonge gezinnen. We moeten ook voor hen een aantrekkelijke gemeente blijven met een mooie landelijke omgeving, goede bereikbaarheid, goede faciliteiten en voorzieningen voor kinderen en jongeren.

De maatschappelijke opgave (uit het IBP)

De komende decennia komen enkele grote structurele veranderingsopgaven bij elkaar in het landelijke gebied. Dat vraagt om een integrale, regio specifieke benadering, waarbij opgaven voor landbouw, natuur, kwaliteit van de leefomgeving, milieu en water (nog) meer in samenhang worden opgepakt. Een stevige opgave waar actoren gezamenlijk voor staan. Urgente opgaven waar het landelijke gebied voor staat, zijn:

- gezond en veilig voedsel, geproduceerd door een innovatieve en economisch krachtige agrarische sector;
- gezonde ecosystemen, die zorgen dat we duurzaam kunnen leven in ons dichtbevolkte land;
- waardevolle natuur en landelijk gebied waar we van kunnen genieten. Dit vormt een belangrijk deel van onze identiteit en draagt bij aan een goed economisch vestigingsklimaat en een veilige en gezonde leefomgeving.

We vinden sociale samenhang in de dorpen belangrijk. Om deze te bevorderen gaan we het gesprek aan met de dorpen over de situatie van het maatschappelijk vastgoed en de bereikbaarheid van de voorzieningen. We willen weten wat ze nodig hebben en welke maatwerkoplossingen er – ook in onderlinge samenwerking tussen de dorpen- mogelijk zijn. We gaan ook actief in gesprek met jongeren.

Cultuur zit diepgeworteld in onze mienskip en is van groot belang voor de leefbaarheid. We zetten ons in voor het behoud van culturele verenigingen en stichtingen.

Wij vinden het belangrijk dat iedereen in Tytsjerksteradiel kan zwemmen. We gaan onderzoeken welke mensen nog niet kunnen zwemmen en wat er voor nodig is om deze mensen zwemvaardigheid te bieden.

Onderwijs

Voor alle kinderen moet er een veilige, gezonde en bereikbare plaats zijn waar zij samen worden voorbereid op hun rol en plek in de mienskip. Kwaliteit van onderwijs en kinderopvang is van belang. In samenwerking met onderwijs, kinderopvang en andere kindvoorzieningen is een visie ontwikkeld, die moet zorgen voor bereikbaarheid en beschikbaarheid van kindvoorzieningen in onze gemeente.

Voor het aanpakken van onderwijsachterstand blijft de gemeente gefocust op Vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) en andere maatregelen in het belang van de ontwikkeling van het kind, in overleg met de ouders.

Wij vinden het belangrijk dat leerlingen weten wat hun toekomstperspectief is bij bedrijven in Tytsjerksteradiel en de regio. We willen daarom een verbindende rol spelen bij het contact tussen scholen en bedrijven. We hebben daarbij specifiek aandacht voor MBO'ers, vanwege het tekort hieraan op de arbeidsmarkt.

Naar een vitaal platteland

- We ontwikkelen samen met de dorpen en instanties een masterplan voor het maatschappelijke vastgoed als onderdeel van de omgevingsvisie, met daaraan gekoppeld een meerjarig uitvoeringsprogramma.
- We stimuleren het toekomstbestendig maken van voorzieningen in de dorpen.
- Essentieel is dat in elk dorp een ontmoetingsplek blijft.
- We zorgen voor goed onderhouden fietspaden en gaan de verlichting verder verduurzamen.
- We kiezen voor het verder uitvoeren van de Waterfrontvisie, waarin het verbeteren van het aanzicht van Burgum rondom de oude melkfabriek is meegenomen.
- We willen een goed aanbod van sport- en speelfaciliteiten, waaronder strúnplakken en een omgeving die uitnodigt om te bewegen, met goede wandel- en fietspaden.
- We zetten in op blijvende bereikbaarheid op het platteland en duurzaam vervoer.
- We stimuleren dat er snelle internetverbinding op het platteland komt.
- Bij het uitwerken van de visie op kindvoorzieningen, houden wij rekening met nieuwe onderwijsconcepten en de mogelijkheid van multifunctioneel gebruik.
- Wij willen behoud van het huidige aanbod aan voortgezet onderwijs en we zetten ons in voor aanbod van vwo.
- We willen de culturele infrastructuur zoveel mogelijk behouden.
- We ondersteunen vrijwilligersinzet in het verenigingsleven.
- In samenspraak met dorpen bieden we mogelijkheid voor dorpsbudgetten.

6. Merkbaar beter in het sociaal domein

Onze ambitie

Iedereen telt mee! Als gemeente willen we samen met onze inwoners ondersteuning bieden bij ontwrichtende problemen die mensen op hun levenspad tegen kunnen komen, zoals eenzaamheid en armoede. Ook willen we –waar nodig- hulp bieden aan kinderen in echtscheidingssituaties, aan ouders bij opvoedingsproblemen en bij problematiek rondom laaggeletterdheid. Wij zetten ons ervoor in dat mensen zorg en ondersteuning ontvangen die passen bij hun behoeften en mogelijkheden. Daarbij blijft de regie zoveel mogelijk bij de mensen zelf en hun omgeving.

De maatschappelijke opgave (uit het IBP)

Veel mensen in Nederland hebben het 'goed'. Ze hebben een baan, inkomen, sociale contacten, voelen zich gewaardeerd, geaccepteerd, weerbaar en beschermd. Voor een beperktere groep mensen is dat helaas niet het geval. We willen ons sterk maken om -binnen onze mogelijkheden- hier wat aan te doen.

We willen met de mienskip en andere partners aan de slag om voor ieder mens kansen te creëren om mee te doen in de maatschappij.

Van transitie naar transformatie

Sinds de transitie in het Sociaal Domein zijn gemeenten verantwoordelijk voor zorg en ondersteuning en werk en inkomen. Deze transitie is nu afgerond en onze gemeente staat nu voor de 'transformatie' opgave: een andere manier van organiseren, denken en werken. Bij de transformatie hoort ook het zoeken naar aansluiting bij de leefwereld van mensen, bij professionele ruimte, zelfredzaamheid en het sociale netwerk.

We constateren dat de door het Rijk beschikbare middelen op dit moment niet toereikend zijn. Te maken keuzes op dit terrein komen bij de Kadernota en begroting 2019 aan de orde.

Ontschotten

Er zijn nu nog veel verschillende wetten met elk hun eigen budget, waardoor het voor hulpbehoevenden lastig kan zijn om de hulp en zorg te krijgen die ze nodig hebben. Door het ontschotten van de budgetten maken we dit makkelijker.

Merkbaar beter in het sociaal domein

- We kiezen voor maximale inzet op preventie: o.a. aandacht voor het gezin.
- Waar mogelijk ontschotten we de budgetten.
- We bevorderen de eigen regie bij zorgvraag.
- We continueren de ondersteuning van mantelzorg en vrijwilligerswerk, waarbij respijtzorg van groot belang is.
- We willen mensen in de bijstand met maatwerk stimuleren en activeren. Maatwerk kan zijn het soepel omgaan met de regels behorende bij de bijstand.
- We willen meer mensen met afstand tot de arbeidsmarkt aan werk helpen, de gemeente als werkgever geeft daarbij het goede voorbeeld.
- Door goede voorlichting willen we het gebruik van drugs, tabak en alcohol ontmoedigen en terugdringen. Bij jongeren willen we inzetten op het betrekken van ouders en zetten we ook in op handhaving.

7. Problematische schulden voorkomen en oplossen

Onze ambitie

We willen voorkomen dat mensen in een situatie terechtkomen waarbij problematische schulden ontstaan.

We richten onze aandacht daarom niet alleen op hulp bij schulden, maar vooral ook op preventie en vroeg-signalering. Mogelijk ontstaan er ook problemen door de wijze van toekennen van bijzondere bijstand. Wij willen mogelijkheden onderzoeken om in die gevallen sneller bijzondere bijstand toe te kennen, waarbij verantwoording achteraf plaatsvindt.

De maatschappelijke opgave (uit het IBP)

De maatschappelijke opgave is het aantal mensen met problematische schulden terug te dringen en mensen met schulden effectiever te helpen

Problematische schulden voorkomen en oplossen

- We richten onze aandacht op preventie en vroeg-signalering en waar nodig het versterken van financiële rust.
- Wij voorkomen dat mensen in de schulden raken doordat toekenning van bijstand op zich laat wachten.
- We pakken de schuldenproblematiek integraal aan, waarbij mensen goed begeleid worden door schuldhulpmaatjes en de mogelijkheid krijgen om 'op adem te komen' voorafgaand aan schuldsanering.
- Professionals en vrijwilligers betrekken we bij nazorg en begeleiding van personen en gezinnen die moeite hebben goed te budgetteren.
- Ten aanzien van schuldhulpverlening wordt samen met Achtkarspelen nieuw beleid ontwikkeld.

8. Nederland en migrant voorbereid

Onze ambitie

In Tytsjerksteradiel is een opvang- en gezinslocatie van het COA voor mensen die uitgezet worden. Wij spannen ons ervoor in dat deze mensen onderdeel uitmaken van onze mienskip, gedurende de periode dat zij hier verblijven.

Voor statushouders wordt spoedig voorzien in huisvesting, waarbij we ons inzetten voor goede integratie en participatie.

Nederland en migrant voorbereid

- Wij willen doorgaan met het participatieplatform;
- We benaderen statushouders als volwaardige inwoners;
- We zetten ons in voor goede integratie en snellere participatie van statushouders. We onderzoeken op welke wijze dat nog beter kan.

De maatschappelijke opgave (uit het IBP)

De ontwikkeling van internationale migratiestromen is zodanig onzeker, dat we ook in de komende jaren rekening moeten houden met grote schommelingen in de asielinstroom; zowel qua volume als qua samenstelling. Dit vraagt om een asielsysteem dat hierop flexibel inspeelt en daarmee duurzaam is. Degenen die mogen blijven moeten snel kunnen meedoen in onze samenleving. Dat betekent onder andere dat we het taalniveau en de arbeidsparticipatie van nieuwkomers, waaronder vluchtelingen, zullen verbeteren.

9. Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving

Onze ambitie

Onze inwoners mogen rekenen op een transparant en integer bestuur, dat zich maximaal inzet op een goede uitvoering van de kerntaken. Daarnaast willen wij ons graag samen met de mienskip inzetten voor de verbetering van de kwaliteit van wonen, leven en werken. Mei-inoar oplûke, als het gaat om het adresseren van de maatschappelijke opgaven. De verbinding en interactie tussen het bestuur en de mienskip vraagt om permanente investeringen.

Wij willen voor onze inwoners dienstbaar, laagdrempelig, herkenbaar en aanspreekbaar zijn en hen vanaf het begin van besluitvormingsprocessen betrekken. Waar inwoners komen met initiatieven willen wij hen ruimte bieden en op weg helpen, waarbij het voor een ieder bij de start van dergelijke initiatieven helder is wat ieders rol en positie is.

Samenwerking

We blijven een zelfstandige gemeente met een eigen identiteit, waarbij we slim en constructief samenwerken met anderen. We trekken samen op met Achtkarspelen en werken nauw samen. We continueren de ambtelijke samenwerking binnen de huidige samenwerkingsvariant. We willen doorontwikkelen, zodat een gezamenlijke efficiënte en effectieve bedrijfsvoering ontstaat. Goede samenwerking van beide colleges is essentieel.

Daarnaast participeren we in Agenda Netwerk Noordoost-Fryslân (ANNO), de Stadsregio en werken we samen met Leeuwarden. Door de ligging van onze gemeente vervullen we een schakelpositie tussen Noordoost Fryslân en de Stadsregio. Wij zien deze scharnierfunctie als positief en willen graag de verbindende schakel zijn om gezamenlijk stappen te kunnen zetten bij de diverse maatschappelijke opgaven.

Initiatieven uit de mienskip

In Tytsjerksteradiel zijn burgers erg betrokken bij de mienskip. Dit uit zich regelmatig in prachtige burgerinitiatieven. Wij zijn hier trots op en blijven dit stimuleren. Dit doen wij door het instellen van een initiatiefloket en de gemeentelijke organisatie een sterkere rol te laten vervullen in de vorm van co-creatie. We willen 'duorsum oparbeidzje!'

De maatschappelijke opgave (uit het IBP)

De samenleving verwacht van het openbaar bestuur concrete resultaten op maatschappelijke opgaven. Daarvoor is het bestuur steeds meer aangewezen op initiatieven vanuit diezelfde samenleving. De overheid moet zich positioneren als onderdeel van de samenleving en staat voor de uitdaging vertrouwen te verkrijgen en te behouden in een veranderende (informatie)samenleving. Complexe opgaven vragen om een sterke democratie en bestuur dat in staat is om problemen op te lossen en dat te doen op een wijze die aansluit bij de eisen van deze tijd.

Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving

- Ons bestuur functioneert laagdrempelig en communiceert transparant met de burgers. In de communicatie hebben we aandacht voor de goede toonzetting, waarbij het gaat om respect, vertrouwen en begrijpelijke teksten.
- De samenwerking met Achtkarspelen wordt geïntensiveerd voortgezet (doorontwikkeling bestaande model).
- We werken constructief samen met provincie en (gemeentelijke) partners, waarbij wij -vanwege de gewijzigde bestuurlijke verhoudingen- onze positie in ANNO en Stadsgewestelijk verband herijken.
- We streven naar het beperken van regeldruk voor burgers, het bedrijfsleven en instellingen.
- We willen meer ruimte voor initiatieven vanuit de mienskip. Wij hanteren hierbij het Right to Challenge principe en ondersteunen vroegtijdig initiatieven door middel van co-creatie. Wij ontwikkelen hiervoor met de raad een helder en eenvoudig kader.
- We komen met een (digitaal en/of fysiek) initiatiefloket, daarbij gaat het om een vast contactpersoon in de gemeentelijke organisatie, die initiatiefnemers ondersteunt.
- We gebruiken het Frysk actief.

